

ЄС У НОВІЙ АРХІТЕКТУРІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БЕЗПЕКИ: ВИКЛИКИ ВІЙНИ ТА СТРАТЕГІЧНА ТРАНСФОРМАЦІЯ

**Матеріали Міжнародної наукової конференції
що проводиться в рамках реалізації освітнього проекту ЄС
Еразмус+
«Спільна політика безпеки та оборони Європейського Союзу:
виклики, пов'язані з війною в Україні» (ESEDEP)
(м. Миколаїв, 02 липня 2026 р.)**

Миколаїв
2026

УДК 327 (4-6ЄС) : 327.56 : 355.48 (477 : 470) «2022/...»

ББК 66.4(4),оя431
Є11

Редакційна колегія:

Вовчук Л.А., к.і.н., доцент; Іовчева А.М., к.політ.н., доцент; Богданова Т.Є., к.і.н., доцент; Габро І.В., к.політ.н., доцент; Тихоненко І.В., к.політ.н., доцент, Тригуб О.П., д.і.н., професор; Хмель А.О., к.і.н., доцент; Шевчук О.В., д.політ.н., професор.

Секретар: Вовчук Л.А., к.і.н., доцент.

Видання підготовлено в рамках реалізації міжнародного грантового проєкту Європейського Союзу за програмою Erasmus+ Jean Monnet Module «Спільна політика безпеки та оборони Європейського Союзу: виклики, пов'язані з війною в Україні» (Common Security and Defence Policy of the European Union: Challenges Related to the War in Ukraine, ESEDEP), № 101127823.

Видання рекомендовано до друку рішенням кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики факультету політичних наук ЧНУ імені Петра Могили (протокол № 6 від 29 червня 2026 р.)

Є 11 ЄС у новій архітектурі європейської безпеки: виклики війни та стратегічна трансформація. Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції (Миколаїв, 02 липня 2026 року) / За ред. Л.А. Вовчук. Миколаїв, 2026. 99 с.

Матеріали збірника відображають результати наукових досліджень і фахових дискусій, проведених у межах реалізації проєкту, та спрямовані на поглиблення наукового осмислення трансформації Спільної політики безпеки та оборони Європейського Союзу в умовах повномасштабної війни Росії проти України, сучасних викликів європейській безпеці та перспектив розвитку європейської інтеграції у сфері безпеки й оборони.

До збірника також увійшли наукові доповіді та тези, присвячені економічній та енергетичній безпеці; кібербезпеці; протидії дезінформації та гібридним загрозам; гуманітарним, соціальним, правовим й політичним аспектам сучасних міжнародних процесів.

© Автори статей, 2026

кіберінциденти, а також посилення підготовки педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів освіти у сфері кібербезпеки. Важливим напрямом залишається розширення співпраці з європейськими інституціями щодо обміну досвідом, реалізації спільних освітніх і наукових проєктів та підвищення рівня кіберстійкості освітнього сектору.

Список використаних джерел та літератури:

1. Закон України. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України. (документ 2163-VIII, чинний, поточна редакція – редакція від 19.10.2025, підстава – 4336-IX) // Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19>
2. Листопад О.А., Мардарова І.К., Листопад Н.Л. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та їх інтеграція в освітню практику: історичний контекст і сучасні тенденції // Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки. – 2025. – Вип. 58. – № 2. – С. 259-272. DOI: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2025-2-58-259-272>
3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію кібербезпеки України»: Указ Президента України від 26 серпня 2021 р. № 447/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4472021-40013>
4. Directive (EU) 2022/2555 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 on measures for a high common level of cybersecurity across the Union (NIS2 Directive) // Official Journal of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj>
5. Regulation (EU) 2019/881 of the European Parliament and of the Council of 17 April 2019 on ENISA (the European Union Agency for Cybersecurity) and on information and communications technology cybersecurity certification (Cybersecurity Act). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj/eng>

УДК 351.86 : 327 (477 : 4-67ЄС)

Мацука В.М.,

к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та фінансів,
Маріупольський державний університет
(м. Київ, Україна)

ІНСТИТУЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ БЕЗПЕКОВИХ ПАРТНЕРСТВ УКРАЇНИ З ЄС: СУЧАСНІ ПРАКТИКИ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ

Сучасна система європейської безпеки перебуває в процесі глибокої трансформації, спричиненої новими військовими, політичними, економічними та гібридними загрозами. Повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну у 2022 р. стало переломним моментом для всієї архітектури безпеки Європи та суттєво змінило роль України у міжнародних безпекових процесах. Якщо раніше Україна переважно розглядалася як об'єкт політики безпеки Європейського Союзу, то сьогодні вона виступає активним суб'єктом формування нових підходів до забезпечення стабільності на континенті.

У цих умовах особливої актуальності набуває дослідження інституційного менеджменту безпекових партнерств між Україною та ЄС. Саме ефективність управлінських механізмів, координація діяльності інституцій та здатність швидко адаптуватися до кризових ситуацій визначають результативність міжнародного співробітництва у сфері безпеки.

Інституційний менеджмент у сфері міжнародної безпеки являє собою систему організаційних, правових та управлінських механізмів, спрямованих на досягнення спільних безпекових цілей. Його основою є координація діяльності державних органів, міжнародних організацій та інших учасників безпекового процесу. У випадку України та ЄС інституційний менеджмент охоплює політичний діалог, військове

співробітництво, кібербезпеку, захист критичної інфраструктури, управління кризами та розвиток оборонно-промислових зв'язків [5].

Після 2022 р. співпраця між Україною та ЄС набула якісно нового змісту. Відбулося значне посилення інституційної взаємодії, спрямованої на підтримку обороноздатності України та зміцнення безпеки Європи загалом. У результаті було сформовано нові механізми координації, які дозволили забезпечити оперативне прийняття рішень та ефективне використання ресурсів [1].

Одним із найбільш показових прикладів успішного інституційного менеджменту стало використання Європейського фонду миру як механізму підтримки України. До початку повномасштабної війни цей інструмент застосовувався переважно для фінансування місій ЄС за межами його території. Проте в умовах російської агресії було ухвалено рішення про використання фонду для компенсації державам-членам витрат на постачання військової допомоги Україні. Такий підхід дозволив створити централізовану систему управління ресурсами, забезпечити прозорість фінансування та прискорити процес надання необхідної допомоги. Важливим результатом стало формування нової моделі координації між інституціями ЄС, урядами держав-членів та українськими органами влади [7].

Іншим важливим прикладом є діяльність Військової місії ЄС з надання допомоги Україні (EUMAM Ukraine). Її створення стало відповіддю на потребу в системній підготовці українських військовослужбовців відповідно до сучасних стандартів ведення бойових дій. Реалізація цього проєкту вимагала налагодження складної системи координації між військовими структурами різних країн Європи, органами управління ЄС та Міністерством оборони України. Завдяки ефективному менеджменту вдалося створити єдині підходи до підготовки особового складу та забезпечити високий рівень взаємодії між усіма учасниками процесу. Цей кейс демонструє, що ефективність безпекового партнерства значною мірою залежить від якості організаційних та управлінських рішень.

Важливим напрямом співпраці між Україною та ЄС є кібербезпека. Сучасні війни дедалі більше переходять у цифровий простір, а кібератаки стають одним із головних інструментів дестабілізації державних систем. Україна отримала унікальний досвід протидії масштабним кіберзагрозам, який сьогодні активно використовується у взаємодії з європейськими партнерами. Спільна діяльність українських та європейських інституцій спрямована на обмін інформацією про кіберінциденти, розробку механізмів реагування на загрози та посилення захисту критичної інфраструктури. Завдяки цьому формується нова модель безпекового партнерства, заснована на постійному обміні знаннями та технологіями [6].

Разом із позитивними результатами існує низка викликів, які впливають на ефективність інституційного менеджменту. Насамперед це стосується необхідності гармонізації управлінських процедур між Україною та ЄС. У багатьох випадках різниця в нормативно-правових підходах ускладнює реалізацію спільних проєктів та уповільнює процес ухвалення рішень. Водночас складність сучасних безпекових загроз потребує більш гнучких механізмів управління, здатних швидко адаптуватися до змін зовнішнього середовища [2].

Важливою проблемою залишається також забезпечення довгострокової координації між різними інституціями. Безпекове партнерство не може обмежуватися реагуванням на поточні виклики, а має базуватися на стратегічному плануванні та прогнозуванні майбутніх ризиків. У цьому контексті особливого значення набуває розвиток спільних аналітичних центрів, цифрових платформ управління та механізмів оцінки ефективності безпекових програм.

Подальший розвиток безпекових партнерств між Україною та ЄС має ґрунтуватися на принципах інтегрованого управління, взаємної відповідальності та стратегічної координації. Перспективним напрямом є поглиблення участі України у формуванні політики безпеки та оборони ЄС. Важливу роль також відіграватиме розширення співробітництва у сфері оборонної промисловості, спільних інноваційних проєктів та цифрових технологій безпеки [4].

Український досвід протидії військовим та гібридним загрозам уже сьогодні становить значну цінність для європейських партнерів. Саме тому майбутня модель співробітництва повинна передбачати не лише отримання Україною підтримки від ЄС, але й активний внесок українських інституцій у розвиток загальноєвропейської системи безпеки. Такий підхід сприятиме формуванню більш стійкої та ефективної архітектури безпеки на європейському континенті [3].

Отже, інституційний менеджмент безпекових партнерств між Україною та Європейським Союзом є одним із ключових чинників забезпечення стабільності та безпеки в сучасних умовах. Практичні кейси співробітництва свідчать про успішність нових моделей взаємодії, заснованих на координації, гнучкості та спільному управлінні ресурсами. Подальше вдосконалення інституційних механізмів сприятиме зміцненню ролі України як важливого суб'єкта європейської безпеки та забезпечить більш ефективне реагування на виклики майбутнього.

Список використаних джерел та літератури:

1. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
2. Стратегія воєнної безпеки України: Указ Президента України від 25.03.2021 № 121/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1212021-37661>
3. Вплив воєнного стану та політика повоєнного відновлення України: національні стратегії, регіональна безпека та стійкість громад: колективна монографія / за заг. ред. В.Ю. Медвідь, Д.В. Дячкова, О.А. Галича, О.В. Калініченка, В.С. Лесюка. – Полтава: ПП «Астроя», 2026. – 513 с. URL: <https://repository.mu.edu.ua/jspui/handle/123456789/10696>
4. Управління фінансово-економічною безпекою держави та шляхи запобігання зовнішнім і внутрішнім загрозам: монографія / А.В. Балабаниць, О.І. Гапонюк, М.О. Горбашевська, Л.А. Кислова, В.Я. Омелеченко, Л.В. Семкова, В.М. Мацука, К.В. Осипенко, Ф.Л. Перепадя. – Маріуполь, 2020. – 223 с. URL: https://repository.mu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1746/1/upravlinnia_finansovo-ekonomichnoiu.pdf
5. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
6. Стратегія кібербезпеки України: Указ Президента України від 26.08.2021 № 447/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4472021-40013>
7. European Peace Facility. Council of the European Union. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/european-peace-facility/>

УДК 336 : 334.72-053.6 : 355.45

Орехова К.В.,

д.е.н., доцент,

в.о. зав. кафедри банківського бізнесу та фінансових технологій,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
(м. Харків, Україна)

Киркач А.А.,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
(м. Харків, Україна)

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ПІДТРИМКИ МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ГІБРИДНИХ ЗАГРОЗ

Молодіжне підприємництво в умовах гібридних загроз є важливим чинником економічної стійкості, інноваційного розвитку та соціальної стабільності. Водночас